

“Ανεμνήσθημεν ημερών αρχαίων . . .”!

Με αφορμή, βέβαια, επίκαιρες ρητορείες αλλά και πράξεις που αναστατώνουν τη σκέψη και παιδεύουν ποικιλότητα το θυμικό μας.

“Ελγίνεια”!

Πρόσφατα, ο Έλληνας πρωθυπουργός από το βήμα της Γενικής Συνελεύσεως του ΟΗΕ, μεταξύ των άλλων, θα τονίσει, “Η Ελλάδα σε συνεργασία με την UNESCO έχει αναλάβει πρωτοβουλία, μαζί και με άλλα εκατόν πενήντα κράτη μέλη, για τη διάσωση της παγκόσμιας κληρονομιάς. Σ’ αυτήν εντάσσεται και η επιστροφή των γλυπτών του Παρθενώνα”.

Ναι, οι αρχαιοσυλλεκτικές εκστρατείες στην Ελλάδα είχαν αγαθά κίνητρα, θα μας πούνε κάποιιοι. Ήταν η αγωνία, δήθεν, της πνευματικής Δύσης για την τύχη των λειψάνων του αρχαίο-ελληνικού πολιτισμού, αφού οι Τούρκοι καθόλου δεν νοιάζονται. Είναι γεγονός πολλά μαρμάρια μνημεία, χρησιμοποιούνται ως οικοδομικά υλικά, από Έλληνες και Τούρκους, ή τροφοδοτούν τις ασβεσταριές. Τον δέκατο όγδοο αιώνα, Άγγλοι και Γάλλοι αρχαιοθήρες, κάποιοι απεσταλμένοι των βασιλέων τους, αλλά και με Σουλτανικά φιρμάνια, ανασκάπτουν τον ελλαδικό χώρο. Τα ευρήματα εμπλουτίζουν μουσεία, στολίζουν παλάτια, αλλά και επαύλεις στην Εσπερία.

Ο τελευταίος της σειράς των απεσταλμένων της Αυλής του Λουδοβίκου ΙΔ’ υπήρξε κάποιος Paul Lucas. Αρχαιοκάπηλος και πανούργος τυχοδιώκτης. Θα ανακαλύψει πληθώρα ενεπίγραφων μαρμάρων και θα συγκεντρώσει τα ωραιότερα αρχαία ελληνικά μέταλλα. Στη Δράμα, στον τοίχο μιας μισογκρεμισμένης χριστιανικής εκκλησίας θα βρει μια μαρμάρινη προτομή ενός “Ηρακλή” εξαιρετικής ομορφιάς. Από τα λιμάνια του Αιγαίου αλλά και της ηπειρωτικής Ελλάδος στέλνει στη Μασσαλία δέματα και κιβώτια με ελληνικές αρχαιότητες. Όταν, μετά από χρόνια θα πραγματοποιήσει το τελευταίο του αρχαιοθηρικό ταξίδι στην Τουρκοκρατούμενη Ελλάδα, 1724, θα γράψει, “Βρίσκω τη χώρα πολύ αλλαγμένη. Τα πολύτιμα αντικείμενα σπανίζουν. Όλα τα έθνη βρίσκονται εδώ και αναζητούν αρχαιότητες”.

Ο Αββάς Fourmont θα είναι απεσταλμένος του επόμενου Λουδοβίκου ΙΕ’. Είναι και ακαδημαϊκός. Επί δύο χρόνια θα επιδοθεί σε συστηματική καταστροφή των αρχαίων μνημείων. Η ιστορία θα τον επιδαφιλεύσει με το προσωνύμιο “ο Βάνδαλος”. Έχει βαλθεί να μεταβάλει την Αθήνα σε “λατομείο”, όπως γράφει. Ψάχνει παντού, σε κλειστούς και ανοικτούς χώρους, ακόμη και σε πηγάδια, ερεύνησε εξήντα τρία μοναστήρια, για να ανακαλύψει μαρμάρια έργα τέχνης. Τις ασήκωτες ενεπίγραφες μαρμάρινες στήλες, αφού τις αντιγράψει, τις καταστρέφει για να μην τις βρουν οι επόμενοι.

Έφθασε και στη Σπάρτη. Γράφει σε φίλο του, το 1730, “Τα ισοπέδωσα, τα ξεθεμελίωσα όλα, Από τη μεγάλη αυτή πολιτεία δεν απέμεινε πια λίθος επί λίθου. Ο βρόντος από το γκρέμισμα των τειχών ακούγεται και πέρα από τις όχθες του Ευρώτα. Τούρκοι, Εβραίοι, Έλληνες έρχονται να δουν από πενήντα λεύγες μακριά. Αντικρύζουν εκατοντάδες ενεπίγραφα μάρμαρα . . . Τώρα είμαι απασχολημένος με την καταστροφή του ναού του Απόλλωνα στις Αμύκλες. Ένας εργάτης κτύπησε με τον κασμά την μετόπη του τάφου του Αγησίλαου . . . Δεν αναποδογυρίζονται πολιτείες και κάστρα χωρίς διαμαρτυρίες. Εγώ όμως τα έκανα όλα αυτά και κανείς δεν τόλμησε να μου μιλήσει”. Υπογραφή, Fourmont ο Σπαρτιακός!

Προς το τέλος του αιώνα, ο κατοπινός Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ θα στείλει, το 1785, στην Κωνσταντινούπολη, ως πρεσβευτή, τον Choiseul-Gouffier, μέλος και αυτός της Γαλλικής Ακαδημίας. Από εκεί, εφοδιασμένος και με Σουλτανικά φερμάνια, θα αναγάγει την αρχαιοκαπηλία σε βασική του απασχόληση. Πρόκειται για μια αρπακτική εκστρατεία με καθαρά εγωιστικά κίνητρα. Παρ’ όλιγον, εάν οι συγκυρίες τον είχαν βοηθήσει, και αυτά τα μάρμαρα του Παρθενώνα θα είχαν καταλήξει στο Μουσείο του Λούβρου. Όμως, η Γαλλική επιρροή στην Ανατολική Μεσόγειο θα εξασθενήσει μετά τη ναυμαχία στο Αμπουκίρ της Αιγύπτου, Αύγουστος 1798, όπου θριάμβευσε ο Άγγλος ναύαρχος Οράτιος Νέλσων, καταστρέφοντας τη Γαλλική αρμάδα του Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

Έτσι η σκυτάλη της αρχαιοθηρίας στην απροστάτευτη Ελλάδα θα περιέλθει σε αγγλικά χέρια. Μετά τις αποτυχίες των Γάλλων, το Αγγλικό βασιλικό Στέμμα θα συνάψει σύμφωνο συνεργασίας με τον Σουλτάνο και θα στείλει στην Πόλη, ως πρεσβευτή, τον Thomas Bruce, γνωστός και ως κόμης του Έλγιν, για δύο χρόνια. Θα ακούσει, θα διαβάσει αλλά και θα δει ιδίως όμμασι τι εστί αρχαιοκαπηλία. Πολύ γρήγορα θα ομολογήσει ότι ορέγεται τις μετόπες του Παρθενώνα και άλλα γλυπτά της Ακροπόλεως για να κοσμήσει το μέγαρό του που κτιζόταν κάπου στη Σκωτία. Θα βρει σχεδόν έτοιμες τις σκαλωσιές, τα διάφορα σύνεργα και, ίσως, τα ίδια συνεργεία που είχαν στήσει και οργανώσει οι άνθρωποι του “προκατόχου” του, Choiseul-Gouffier. Να σου σφίγγεται η ψυχή! Τα υπόλοιπα είναι γνωστά. Τι θα αποφασίσει το Βρετανικό Μουσείο;

Να μην παραλείψουμε, βέβαια, να θυμηθούμε ότι πριν από όλα αυτά, στις 2 Σεπτεμβρίου 1687, ο ναύαρχος του Ενετικού στόλου, Φραντσέσκο Μοροζίνι, είχε βομβαρδίσει την Ακρόπολη, με αποτέλεσμα ο Παρθενών, που είχε μετατραπεί σε μπαρουταποθήκη από τους Τούρκους, να υποστεί εκτεταμένες ζημιές. Αλλά και μετά τον Έλγιν, έχουμε την “Αφροδίτη της Μήλου” και τη “Νίκη της Σαμοθράκης” που μεταφέρθηκαν στη Γαλλία το 1820 και το 1864 αντίστοιχα και εκτίθενται στο Μουσείο του Λούβρου. Ψυχραιμία!

Διάστημα!

Η είδηση ήρθε από τη NASA, “Το σκάφος DART συγκρούστηκε με αστεροειδή σε πείραμα πλανητικής προστασίας”. Πράγματι, ήταν η πρώτη δοκιμή εκτροπής ουράνιου σώματος. Πού; Χμ! Στα έντεκα εκατομμύρια χιλιόμετρα μακριά από τη Γη, που ήταν το πλησιέστερο σημείο της τροχιάς του αστεροειδούς που αποτελείται από τον Δίμορφο και τον Δίδυμο που παράλληλα κινούνται περιστροφικά μεταξύ τους. Το DART, (Double Asteroid Redirection Test), που χτύπησε τον Δίμορφο για αλλαγή της πορείας του, μετέδιδε ζωντανή εικόνα κατά την προσέγγισή του, ενώ ένα διαφορετικό σκάφος που παρακολουθούσε την επιχείρηση από ασφαλή απόσταση θα αναλάβει να εξετάσει τις συνέπειες της πρόσκρουσης το αμέσως επόμενο διάστημα. Αναμένονται φωτογραφίες. Εκτιμάται, ότι κάποια φορά η ίδια προσέγγιση μπορεί να σώσει τη Γη από μια σύγκρουση. Δυνητική η εκτίμηση.

Καταγράφεται, ότι εξωγήινο αντικείμενο προσέκρουσε στο Μεξικό πριν εξήντα πέντε εκατομμύρια χρόνια. Και ότι:

“Στις 6 Ιουνίου 1705, συνέβη στη Λάρισα ένα περίεργο φαινόμενο. Ώρα δύο το μεσημέρι, και ενώ ο ουρανός ήταν ολοκάθαρος, παρουσιάσθηκε κατά τον Βορρά ένα συννεφάκι που έτρεχε με απίστευτη ταχύτητα και φοβερό βουητό. Μόλις έφθασε σχεδόν

πάνω από την πόλη σκίστηκε ξαφνικά στα δύο με μεγάλο πάταγο. Το καταπληκτικό είναι πως έπεσε μια πέτρα είκοσι τέσσερις οκάδες. Πήγα μαζί με άλλους να την εξετάσω. Μύριζε έντονα θειάφι και έδειχνε πυρακτωμένη. Έκοψαν ένα κομμάτι και το έστειλαν στον Σουλτάνο. Το υπόλοιπο έμεινε στο σπίτι του καδής”.

Ναι, αυτά τα γράφει στο ημερολόγιό του ο παραπάνω αναφερόμενος Γάλλος περιηγητής και αρχαιοθήρας Paul Lukas! Πώς επιβεβαιώνονται . . . ;

Γίνονται θαύματα;

«Υπάρχει μια μεγάλη πληγή που λέγεται “Άγιοι Ισίδωροι του Λυκαβητού”. Εκεί μαζεύεται πολύς κόσμος, ότι δήθεν γίνονται θαύματα», φέρεται να δήλωσε κάποιος Μητροπολίτης.

Ναι, ο κρητικός εφημέριος του ναού διατείνεται ότι όλα αυτά τα χρόνια έχει κάνει ‘θαύματα’ με τη χάρη του Τιμίου Σταυρού, που έχει στην κατοχή του από τις 9 Μαΐου 1990, δώρο κάποιας θείας του, η οποία θα του πει, “*Παιδί μου, ο Σταυρός αυτός είναι από τον ουρανό και θα το δεις κάποια μέρα διότι ο Χριστός κάνει θαύματα και ο Χριστός δια μέσου του Σταυρού Αυτού θα κάνει αναρίθμητα θαύματα και θα γίνονται χιλιάδες θεραπείες*”. Και η Ιερά Σύνοδος αναμένεται να αποφανθεί επί του θέματος (της αγυρτείας), προφανώς.

Όμως, ο πολύς Paul Lukas αναφέρεται και στην παράδοση, όπως την άκουσε από τον Γάλλο πρόξενο στη Θεσσαλονίκη, για τον καβαλάρη που ανάγκασε τους Τούρκους άρπαγες των μαρμάρινων κιόνων του παλαιού ναού του Αγίου Γεωργίου, να τους ξαναφέρει στη θέση τους. Γράφει, συγκεκριμένα:

“Τα μοναδικά μνημεία είναι δέκα έως δώδεκα κολώνες από γνήσιο άσπρο μάρμαρο, ύψους τεσσάρων περίπου μέτρων. Δεν θα άξιζε τον κόπο να τις μνημονεύσω αν δεν υπήρχαν οι μύθοι που αφηγούνται οι κάτοικοι γι’ αυτές. Πολλοί πασάδες και μουλάδες ξεσήκωσαν αρκετές φορές τις κολώνες για να τις χρησιμοποιήσουν στις οικοδομές. Αλλά, την ίδια νύκτα της μεταφοράς οι κολώνες γύριζαν στη θέση τους. Μόλις, πέρυσι, ένας καδής πρόσταξε να τις κουβαλήσουν για κάποια οικοδομή του, αλλά την άλλη νύκτα ένας καβαλάρης οπλισμένος με μια λόγχη τον πλησιάζει και του ζητάει να πάρει όρκο ότι θα ξαναβάλει τις κολώνες στη θέση τους, άλλως θα του πάρει τη ζωή. Έντρομος ο καδής έπραξε ό,τι του πρόσταξε ο καβαλάρης”!

Και ο καβαλάρης, προφανώς, ήταν ο Άγιος Γεώργιος, στον οποίο ήταν αφιερωμένος ο ναός. Παρόμοια παράδοση υπάρχει και για τις κολώνες χριστιανικού ναού, έξω από τη Λάμψακο. Για να συμπληρώσει ο περιηγητής μας ότι, οι Έλληνες δεν έχασαν ποτέ το τάλαντο της μυθοπλασίας και νοιώθουν ευτυχισμένοι όταν κατορθώσουν να ανακατέψουν τα πιο παγανιστικά στοιχεία με τα ιερά και τα όσια του Χριστιανισμού.

Κρυπτοκώδικες!

Το πρόσφατο ρεπορτάζ λέει, ότι στη συμμορία της φοιτητικής Εστίας συμμετείχε και μία δόκιμος αστυνομικός. Είχε την εσωτερική πληροφόρηση από το Αστυνομικό Τμήμα όπου υπηρετούσε και ενημέρωνε τον αρχηγό, με τον οποίο συντρόφευε, σχετικά με επικείμενες έρευνες της Αστυνομίας. Τα μηνύματα, βεβαίως, τα προωθούσε στον αποδέκτη της κωδικοποιημένα . . . “*να προσέχει μωρέ... με το αμάξι, γιατί μου είχες πει ότι δεν έχει καλά λάστιχα*”.

Ναι, για αυτού του είδους την επικοινωνία χρησιμοποιούσαν αθώες προτάσεις με κάποιες λέξεις κλειδιά, και η δουλειά γινόταν. Όμως, στα κελιά που ήδη βρίσκονται, για την επικοινωνία τους θα πρέπει να εμβαθύνουν σε θέματα κρυπτογραφίας και τότε θα φθάσουν και στο “Τετράγωνο του Πολύβιου”.

	1	2	3	4	5
1	a	b	c	d	e
2	f	g	h	i/j	k
3	l	m	n	o	p
4	q	r	s	t	u
5	v	w	x	y	z

Πρόκειται για τον Έλληνα ιστορικό του 2^{ου} π.Χ. αιώνα, από τη Μεγαλόπολη, θεωρείται και διάδοχος του Θουκυδίδη, με κυριότερο έργο του “Η Άνοδος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας”, που έγραψε στη Ρώμη, ευρισκόμενος εκεί ως όμηρος. Εκμεταλλεύτηκε μια αρχική ιδέα Αλεξανδρινών μηχανικών και έγινε ο πρωτοπόρος της κρυπτογραφίας και στενογραφίας. Ένα τετράγωνο, διαιρεμένο σε είκοσι πέντε ίσα τετραγωνίδια στα οποία τοποθετούνται τα γράμματα της αλφαβήτου (όλες οι

αλφάβητοι μπορούν να χωρέσουν με κάποιους συνδυασμούς) από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω. Οι σειρές και οι στήλες αριθμούνται από το 1 έως το 5 οριζοντίως και καθέτως.

Η “σκακιέρα του Πολύβιου”, όπως αλλιώς λέγεται, χρησιμοποιήθηκε αρχικά από τους Έλληνες για τη μετάδοση κωδικοποιημένων οπτικών (φωτεινών) μηνυμάτων ανάμεσα στα στρατιωτικά φυλάκια.

Προσαρμοσμένη δε σε ηχητικά σήματα χρησιμοποιήθηκε σε μεγάλη έκταση από τους φυλακισμένους της τσαρικής Ρωσίας. Αλλά πρόσφατα και από τους Αμερικανούς αιχμαλώτους του Βιετνάμ.

“Επιστράτευση”!

Το ακούσαμε και αυτό, στον 21^{ον} αιώνα. Και βέβαια, είναι ένας όρος που παραπέμπει σε άλλες μακρινές εποχές. Όμως “επιστρατεύτηκε” από τον Πούτιν και αυτός ο όρος, όχι ως ομολογία πίστωσης, αλλά ως παραδοχή αποτυχίας. Ναι, είναι μεγάλο το ρωσικό τίμημα στην απαράδεκτη και ανήθικη εισβολή στην Ουκρανία. Αποτυχία σε κάθε επιχειρησιακή πτυχή. Και το γόητρο της πολιτικής ηγεσίας του Κρεμλίνου, του ενός ανδρός αρχή, καταβαραθρωμένο. Ανακοινώθηκε, λοιπόν, η άμεση “μερική επιστράτευση”, τριακοσίων χιλιάδων εφέδρων. Τι μπορεί να προσφέρουν αυτά τα ανεκπαίδευτα μεράκια σε έναν πόλεμο που δεν πιστεύουν ή που δεν καταλαβαίνουν, και μάλιστα εν όψει του Ουκρανικού χειμώνα; Την αντίδραση την είδαμε. Χιλιόμετρα οι ουρές στα σύνορα για έξοδο από τη Ρωσία. Θα πρόκειται για φιάσκο της κατ’ ευφημισμόν ρωσικής υπερδύναμης; Τι ορμήνιες θα μπορούσαν να δώσουν στον αφθέντη τους οι στρατιωτικοί και πολιτικοί υποτακτικοί του; Στον Ρώσο ηγέτη, τον οποίον ο Μπάρακ Ομπάμα έχει παρομοιάσει με τα παλιά σκληρά αφεντικά που κυβερνούσαν το Σικάγο;

Ναι, μετά τον Πελοποννησιακό πόλεμο στην Αθήνα θα λάμψει το άστρο του Φωκίωνα. Σαράντα πέντε φορές εκλεγμένος στρατηγός. Υποδειγματικός ηγέτης. “Χρηστός” για την Ιστορία. Πάντοτε στους λόγους του περιεκτικός και σύντομος. Μονίμως υπέρ των ειρηνικών διευθετήσεων. Και η αρχή της πολιτικής του, “Η θα είσαι δυνατός ή θα είσαι φίλος με τους δυνατούς”.

Είχε εισηγηθεί στην Εκκλησία του δήμου να γίνει αποδεκτή η συνθήκη ειρήνης που είχε προτείνει ο Φίλιππος. Και όταν κάποιος δημαγωγός θέλησε να τον επιπλήξει, ο

Φωκίων του απάντησε, *“Ναι, τολμώ, αν και γνωρίζω ότι στον πόλεμο εγώ θα κυβερνώ εσένα, ενώ στην ειρήνη εσύ θα εξουσιάζεις εμένα”*.

Καταπράυνε τον Αλέξανδρο, μετά την ολέθρια για τους Αθηναίους έκβαση της Μάχης της Χαιρώνειας, 338 π.Χ, συμβουλεύοντάς τον να σταματήσει τον πόλεμο κατά των Ελλήνων και να επιζητήσει τη δόξα στρεφόμενος κατά των βαρβάρων. Ως απόδειξη της εκτίμησής του, ο Αλέξανδρος τού έστειλε κάποτε εκατό τάλαντα, γιατί, έλεγε, μόνο αυτόν θεωρούσε καλόν και έντιμο. *«Ας με αφήσει λοιπόν και να φαίνομαι και να είμαι έντιμος»*, ήταν η απάντηση του Φωκίωνα, μη δεχόμενος τα τάλαντα.

Μετά τον θάνατο του Αλέξανδρου, 323 π.Χ. ο ρήτορας Υπερείδης θα ρωτήσει τον συνετό γηραιό στρατηγό, πότε θα συμβουλεύσει τους Αθηναίους να πολεμήσουν κατά της Μακεδονικής εξαρτήσεως. Ο Φωκίων θα του απαντήσει με τη μνημειώδη φράση:

“Όταν δω τους πλούσιους να εισφέρουν χρήματα στο κοινό ταμείο . . . τους πολιτικούς να απέχουν από την κλοπή του δημοσίου χρήματος και . . . τους νέους να θέλουν να υπηρετήσουν την πατρίδα” !

Ναι, χωρίς αναγκαστική και ανεξήγητη επιστράτευση!

Και να μην μας διαφεύγει, το Οκτωβριανό το λάδι άλλος μήνας δεν το βγάζει! Θα χρειαστούμε και βοήθεια.

2 Οκτωβρίου 2022. Σαν σήμερα, πενήντα εννέα χρόνια από την είσοδό μας στη Σχολή Ικάρων, 39^η Σειρά.

Γρηγόριος Δημ. Νούσιας.